

Program przeciwdziałania
przemocy w rodzinie oraz
Ochrony Ofiar Przemocy
w Rodzinie na terenie
Gminy Widawa na lata
2021 - 2030

Spis treści

I.WSTĘP	3
II.CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE	6
1.Definicja przemocy, jej rodzaje, formy i cykle.	6
2.Instytucje publiczne i inne podmioty.....	8
3.Przemoc, przeciwdziałanie przemocy, ochrona ofiar przemocy w rodzinie, w świetle obowiązujących przepisów prawa.	10
III.DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY WIDAWA.....	12
1.Skala zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Widawa.	12
IV.ANALIZA SWOT	15
V.CEL GŁÓWNY PROGRAMU I CELE SZCZEGÓŁOWE	18
1.ZAŁOŻENIA PROGRAMU:.....	19
2.ZASOBY GMINY WIDAWA W ZAKRESIE REALIZACJI PROGRAMU:	19
3.CZYNNIKI GWARANTUJĄCE WŁAŚCIWĄ REALIZACJĘ PROGRAMU:	20
VI.MONITORING I EWALUACJA	21

I. WSTĘP

Rodzina jest pierwszym i najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, pierwotnym środowiskiem pełniącym istotną rolę w procesie przygotowania jednostki do życia w społeczeństwie. Rolą rodziny jest spełnianie określonych funkcji związanych z zaspokojeniem podstawowych potrzeb: bezpieczeństwa, miłości, przynależności, szacunku i uznania. Rola rodziny związana jest z przekazywaniem odpowiednich wzorców zachowań, wartości i kształtowaniem społecznie pożądanych postaw. „Urodzenie się w określonej rodzinie wyznacza nie tylko punkt startu do dalszej życiowej drogi, lecz do pewnego stopnia określa także szansę realizacji przyszłych celów życiowych”¹.

Jednak w chwili obecnej polskiej rodzinie przypadło funkcjonować w bardzo trudnym czasie: została zachwiana hierarchia wartości, rozluźnieniu uległy normy etyczne a także więzi emocjonalne między jej członkami. Współczesne rodziny często borykają się z różnego rodzaju problemami, które są wynikiem społecznych, ekonomicznych, normatywnych uwarunkowań charakterystycznych dla XXI wieku i postępującej cywilizacji. Przemoc jest zjawiskiem, które może występować w każdej rodzinie, niezależnie od sytuacji materialnej, bytowej, statusu społecznego, wykształcenia, zajmowanego stanowiska. Może pojawić się w prestiżowych rodzinach jak również rodzinach żyjących na skraju nędzy. Przemoc współwystępuje z innymi problemami społecznymi, np. alkoholizmem, ubóstwem, narkomanią. Ze zjawiskiem przemocy możemy zetknąć się w różnych miejscach. Często dowiadujemy się o aktach przemocy w domach, w szkołach, na ulicy. Coraz głośniejsze mówi się o przemocy wśród nieletnich, o przemocy w rodzinach, o przemocy wobec dzieci ale również dzieci wobec rodziców.

Zjawisko to ma więc charakter interdyscyplinarny i leży ono w kręgu zainteresowania przedstawicieli różnych środowisk: pracowników socjalnych, policjantów, asystentów rodziny, psychologów, socjologów, prawników i innych.

Przyczyny stosowania przemocy mogą być różne. Mogą one wynikać z braku więzi emocjonalnych i brutalności w domu rodzinnym a także z: frustracji, stresu, zaburzeń psychicznych, uzależnienia, ubóstwa. Ponadto przyczyn tego zjawiska można także dopatrywać się w tradycjach, zwyczajach i przekonaniach funkcjonujących w naszym społeczeństwie. Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem trudnym, często zatajony. Osoby doświadczające przemocy boją się,

¹Cz.Czapów, Rodzina a wychowanie, W-wa 1968 r.

wstydzą, często nie wierzą w skuteczność pomocy służb społecznych. Ponadto faktem jest, że „ofiary” i „sprawcy” łączą bliskie więzi rodzinne i emocjonalne. Przemoc w rodzinie inaczej zwana przemocą domową może być przyczyną poważnych szkód osobistych, społecznych i zdrowotnych. Przemoc ze strony najbliższej rodziny jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę. Zjawisko przemocy w rodzinie, ze względu na swoją złożoność, zasługuje na miano problemu interdyscyplinarnego i wymaga ciągłej współpracy wielu instytucji i organizacji pośrednio lub bezpośrednio związanych z problematyką przemocy w rodzinie.

Tylko podejmowanie wspólnych, systematycznych i ciągłych działań może w sposób skuteczny przyczynić się do zmniejszenia skali zjawiska przemocy w rodzinie.

Gmina Widawa podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Jednym z takich działań było powołanie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Widawa, w ramach którego funkcjonują grupy robocze.

Pracownicy socjalni, funkcjonariusze policji, nauczyciele, kuratorzy, pracownicy ochrony zdrowia, pedagodzy szkolni i psycholodzy odbywają szkolenia podnoszące kwalifikacje osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy.

Pomimo podejmowania licznych działań w dalszym ciągu zjawisko przemocy w rodzinie stanowi jeden z trudniejszych do rozwiązania problemów społecznych w Gminie Widawa.

Konieczne jest zatem w dalszym ciągu systematyczne podnoszenie standardu usług adresowanych do osób doznających przemocy w rodzinie jak i stosujących przemoc. Wskazana jest dalsza pomoc odpowiednich służb do realizacji profesjonalnych działań z zakresu przeciwdziałania temu zjawisku, a także działania w kierunku skutecznego pomagania osobom z obu tych grup. Ważna jest też stała edukacja społeczeństwa, mająca na celu zmianę świadomości w kwestii negatywnych i szkodliwych stereotypów na temat stosowania przemocy, jak też roli kobiety i mężczyzny w życiu rodzinnym i społecznym. Zjawisko przemocy w rodzinie ma bardzo negatywny charakter w dwóch wymiarach jednostkowym i społecznym. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie jest jednym z zadań polityki społecznej, realizowanym na wszystkich poziomach życia publicznego w kraju. Skuteczność działań zależy od poziomu zrozumienia przyczyn i mechanizmów występowania przemocy oraz zaangażowania przedstawicieli poszczególnych instytucji zgodnie z kompetencjami. Między innymi służyć ma temu opracowywanie i realizacja programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W miarę potrzeb i zmiany sytuacji społecznej zadania i cele programu mogą ulec zmianom i udoskonaleniom. Niniejszy Program został opracowany przez pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Widawie we współpracy z przedstawicielami samorządu gminnego oraz jednostek i instytucji statutowo zajmujących się pracą na rzecz rodziny i dziecka. Zawiera on zadania

do realizacji dla wszystkich gminnych jednostek i instytucji. Jego nadrzędnym celem jest ograniczenie na terenie gminy Widawa skali problemu przemocy, zaś cele szczegółowe odnoszą się do całego systemu zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie.

W części opisowej Programu zostały zawarte podstawowe informacje na temat zjawiska przemocy w rodzinie a w części metodologicznej ukazano skalę zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Widawa - w oparciu o dane pozyskane z Urzędu Gminy, Szkół, Ośrodków Zdrowia, Komisariatu Policji w Widawie, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Widawie, a także z danych statystycznych oraz na podstawie analizy dokumentacji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Widawie. Przedstawiono również zasoby instytucjonalne i kadrowe, oraz potrzeby pracy z rodzinami uwikłanymi w przemoc. Powyższe dane posłużyły do przeprowadzenia analizy SWOT, w oparciu, o którą wyznaczono cele oraz opracowano harmonogram realizacji Programu.

II. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE

1. Definicja przemocy, jej rodzaje, formy i cykle.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U.2020.2018 tj.), definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przemoc domowa, zwana też przemocą w rodzinie, to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie skierowane przeciw członkowi rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste, powodując cierpienie i szkody.

W 1996 r. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) opublikowała definicję przemocy, w myśl której przemoc jest „celowym użyciem siły fizycznej lub władzy, sformułowane jako groźba lub rzeczywiście użyte, skierowane przeciwko samemu sobie, innej osobie, grupie lub społeczności, z którym wiąże się wysokie prawdopodobieństwo spowodowania obrażeń cielesnych, śmierci, szkód psychicznych, wad rozwoju lub braku elementów niezbędnych do normalnego życia i zdrowia.”²

W słowniku języka polskiego przemoc definiowana jest jako: „siła przewyższająca czyjąś siłę, fizyczna przewaga wykorzystywana do czynów bezprawnych dokonywanych na kimś; narzucana bezprawnie władza, panowanie, czyny bezprawne, dokonywane z użyciem fizycznego przymusu; gwałt”³. Przemoc może przybrać różny charakter instrumentalny, bezinteresowny, indywidualny oraz rodzinny. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydem jednorazowym, zazwyczaj ma charakter długotrwały i cykliczny.

Rodzaje przemocy:

- 1) **przemoc fizyczna** - jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie zdrowia lub pozbawienie ją życia (popychanie, obezwładnienie,

²WHO sprawozdanie na temat globalnej sytuacji w dziedzinie zapobiegania przemocy, 1996, s.2

³M.Szymczak, (red), Słownik języka polskiego, PWN, W-wa 1988, s.986-987

przytrzymywanie, policzkowanie, kopanie, duszenie, bicie rękami i przedmiotami, parzenie, użycie broni itp.)

- 2) **przemoc seksualna** - to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności (wymuszania pożycia seksualnego, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego itp.)
- 3) **przemoc psychiczna** - to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu (wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, karanie przez odmowę uczuć, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami, domaganie się posłuszeństwa, wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, stosowanie gróźb itp.)
- 4) **przemoc ekonomiczna** - to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy (odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwienie podjęcia pracy zarobkowej, nie zaspokojenie podstawowych materialnych potrzeb rodziny itp.)
- 5) **zaniedbanie** - to ciągłe niezaspokojenie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Przemoc w rodzinie ma negatywne konsekwencje i jest przestępstwem z art. 207 Kodeksu Karnego. Amerykańska psycholog Leonora E. Walker opisała cykliczne sytuacje, występujące przy zjawisku przemocy. Zdarzenia określono cyklem przemocy, na który składają się trzy następujące po sobie fazy:

Faza narastającego napięcia - jest to pierwsza faza, w której z różnych przyczyn dochodzi do stopniowego wzrostu napięcia, wszyscy domownicy wyczuwają, że zaczyna się dzieć coś złego, przyczynami napięcia są często błahostki, drobne nieporozumienia. Osoba stosująca przemoc jest stale poirytowana natomiast osoba doznająca przemocy obarcza siebie winą i stara się uniknąć awantur.

Faza ostrej przemocy - jest to druga faza, w której napięcie prowadzi do wybuchu gniewu i rozładowania agresji. Partner staje się gwałtowny, wpada w szał, jakiś drobiazg wywołuje awanturę. Następuje eksplozja uczuć. Osoba doświadczająca przemocy może doznać obrażeń zagrażających jej zdrowiu i życiu. W tej fazie ofiary decydują się wzywać pomocy, złożyć zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa.

Faza miodowego miesiąca - jest to trzecia faza, w której osoba stosująca przemoc zachowuje się wobec ofiary jak w okresie „miodowego miesiąca”, sprawca jest czuły, troskliwy, zapewnia o swojej miłości, na nowo uwodzi ofiarę. W tej sytuacji osoba doznająca przemocy często czuje się odpowiedzialna za to, co się stało postanawia dać sprawcy „drugą szansę”. W tym czasie ofiary

zaczynają usprawiedliwiać zachowanie sprawcy, bronią go biorąc winę na siebie. Niestety faza miodowego miesiąca nie trwa długo. Po jakimś czasie napięcie znowu narasta i cały cykl przemocy się powtarza. Z biegiem czasu przemoc staje się coraz gwałtowniejsza, dotkliwsza.

2. Instytucje publiczne i inne podmioty

Ze względu na złożoność zjawiska, jego nieobliczalny charakter, bardzo ważną rolę odgrywają wszelkie działania prowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego, w szczególności te o charakterze profilaktycznym i wspierającym. Art. 3 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, określa formy pomocy przewidziane dla ofiar dotkniętych przemocą;

- 1) poradnictwo medyczne, psychologiczne, prawne, socjalne, rodzinne i zawodowe;
- 2) interwencja kryzysowa i wsparcie;
- 3) ochrona przed dalszym krzywdzeniem, poprzez uniemożliwienie osobom stosującym przemoc wspólne zamieszkiwanie oraz zakazanie kontaktowania się z osobą pokrzywdzoną;
- 4) zapewnienie osobie dotkniętej przemocą w rodzinie bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- 5) badanie lekarskie w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie oraz wydanie zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie;
- 6) zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie, która nie ma tytułu prawnego do zajmowanego wspólnie ze sprawcą przemocy lokalu, pomocy w uzyskaniu mieszkania.

W Krajowym programie Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie określone jest jakich form pomocy można oczekiwać od konkretnych instytucji, zobowiązanych do pomagania ofiarom przemocy w rodzinie. Program określa działania z zakresu zdrowia, prewencji, prawa, pracy socjalnej i edukacji, wskazując następujące instytucje do ich realizacji:

- ✓ **Ośrodki Pomocy Społecznej (zwane dalej OPS)** - celem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych, życiowych sytuacji, w których się znaleźli, a z którymi nie są w stanie sami sobie poradzić. Zadaniem ośrodków jest również zapobieganie tego typu sytuacjom. Ośrodki pomocy społecznej najczęściej, aczkolwiek błędnie kojarzone są tylko i wyłącznie z materialnymi formami pomocy społecznej. Ośrodki posiadają niezbędne zaplecze (np. specjalistyczny potencjał kadrowy, instrumenty umożliwiające grupowe i indywidualne formy wsparcia), do udzielania pomocy niematerialnej, która jest niezwykle ważna w procesie wychodzenia z trudnej sytuacji życiowej jednostki i rodziny.

- ✓ **Policja** - w zakresie ochrony ofiar przemocy w rodzinie, policja w ramach obowiązującego prawa ma możliwość podjęcia interwencji, sporządzania notatki urzędowej, zatrzymania sprawców przemocy, zatrzymania osoby podejrzanej, wszczęcia postępowania przygotowawczego, zabezpieczenia dowodów, podjęcia działań prewencyjnych oraz udzielenia informacji ofiarom przemocy o możliwości uzyskania pomocy.
- ✓ **Prokuratura** - świadkowie przemocy, bądź osoby poszkodowane mogą złożyć w prokuraturze lub na policji zawiadomienie o przestępstwie ściganym z urzędu. Jest to rodzaj przestępstwa, który wiąże się z podjęciem przez odpowiednie organy państwa konkretnych działań. Ważna kwestia, iż odbywa się to bez konieczności pozyskania akceptacji osoby pokrzywdzonej. Każda instytucja, organizacja oraz pojedyncza osoba ma obowiązek powiadomić organy ścigania o podejrzeniu lub popełnieniu przestępstwa. Prokurator na wniosek policji lub z urzędu może wystąpić z wnioskiem do sądu o zastosowanie dozoru policji. Wniosek prokuratora może również wiązać się z obowiązkiem opuszczenia lokalu przez sprawcę, który zajmuje wspólnie z ofiarą. W przypadku niedostosowania się sprawcy może zostać zastosowany środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztu.
- ✓ **Sądy** - do sądu można złożyć wniosek, bądź pozew, w zależności od zakresu sprawy osoba powinna się udać do:
 - Sądu Rejonowego Wydział Rodzinny i Nieletnich;
 - Sądu Rejonowego Wydział Cywilny;
 - Sądu Okręgowego Wydział Cywilny.
- ✓ **Ośrodek zdrowia** - podstawowym zadaniem służb medycznych jest udzielenie pomocy medycznej mające na celu ochronę zdrowia i życie pacjenta. Następnie skuteczne przeprowadzenie rozmowy służące pozyskaniu niezbędnych informacji na temat życiowej sytuacji poszkodowanego, w celu odpowiedniego pokierowania osoby pokrzywdzonej. Działania te umożliwiają otrzymanie niezbędnej dalszej pomocy, wsparcia i schronienia. W związku z rozpoznaniem sygnałów mogących świadczyć o zjawisku przemocy domowej pracownik służby zdrowia powinien wydać stosowne zaświadczenie lekarskie o doznanych obrażeniach, również w jego obowiązku leży kwestia poinformowania osoby o miejscu i warunkach wystawienia obdukcji, którą z kolei wydać może lekarz sądowy. Pracownicy ochrony zdrowia zobligowani są do każdorazowego powiadomienia organów ścigania o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.
- ✓ **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (zwana dalej GKRPA)** - wobec osób, które w związku z nadużywaniem alkoholu powodują rozkład życia rodzinnego,

demoralizację małoletnich, uchylają się od pracy albo systematycznie zakłócają porządek publiczny, istnieje możliwość wdrożenia procedury zobowiązania do leczenia odwykowego.

- ✓ **Zespoły Interdyscyplinarne** – celem działania zespołu jest koordynowanie systemu przeciwdziałania przemocy domowej na najniższym szczeblu samorządu terytorialnego, czyli na obszarze gminy. W skład zespołu wchodzi przedstawiciele: OPS, GKRPA, policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, sądów (kuratorzy), prokurator. Specjaliści z różnych dziedzin zajmują się rozwiązaniem konkretnego problemu, przy wykorzystaniu zasobów będących w zasięgu każdego z członków zespołu. Zespoły mogą tworzyć w uzasadnionych przypadkach grupy robocze, które realizują zbieżne cele w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- ✓ **Organizacje Pozarządowe** - uzupełniają system poprzez organizacje: telefonów zaufania, punktów informacyjnych, schronisk, świetlic dla dzieci. Proponują pomoc prawną, psychologiczną, socjalną, edukacyjną itp.

3. Przemoc, przeciwdziałanie przemocy, ochrona ofiar przemocy w rodzinie, w świetle obowiązujących przepisów prawa.

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz. U. 2009, Nr 114 poz. 946).
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (Dz. U. z 2019r. poz.1111),
- Ustawa z 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz.2018),
- Ustawa z 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 tj.),
- Ustawa z 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019r. poz. 730),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2011 Nr 209 poz. 1245).

Zgodnie z zapisem w art. 6, ust. 2 pkt 1-4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz innych ustaw do zadań własnych gminy należy:

- opracowywanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,

- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Widawa na lata 2021-2030 wpisuje się w cele i kierunki działań innych dokumentów strategicznych.

Należą do nich m.in.: Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020r. którego celem głównym jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie, oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Polsce. W trakcie przygotowania projekt Krajowego Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2030.

III. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY WIDAWA

1. Skala zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Widawa.

Na terenie Gminy Widawa zamieszkuje 7315 osób (dane UG Widawa), w tym 3705 kobiet oraz 3610 mężczyzn (dane z roku 2019). Z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Widawie w roku 2019 korzystało ogółem 761 mieszkańców w 367 rodzinach. Oznacza to, że 10% mieszkańców Gminy Widawa jest objętych pomocą społeczną. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokajania niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka, a osoby i rodziny korzystające z pomocy są obowiązane do współdziałania w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej.

Analiza rodzin objętych pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gminie Widawa. Łącznie ze świadczeń pomocy społecznej w 2019r. korzystało 227 osób w 340 rodzinach. Mieszkańcy najczęściej otrzymywali świadczenia z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby (przyznane 174 osobom, stanowiły 24,5% przyznanych świadczeń), niepełnosprawności (przyznane 130 osobom, stanowiły 18,3% świadczeń), bezrobocia (przyznane 126 osobom, stanowiły 17,8%) oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (przyznane osobom 114, stanowiły 16,1%). Nikt nie korzystał ze wsparcia z powodu sieroctwa. Najczęstszą przyczyną marginalizacji rodzin i rozszerzania się skali ubóstwa jest długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, bezrobocie oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Diagnoza problemu przemocy w Gminie Widawa została przeprowadzona na podstawie badań ankietowych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Widawie. Badanie zostało przeprowadzone w miesiącach od sierpnia 2020 r. do września 2020r.. a jego wyniki stanowiły podstawę do sporządzenia Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Widawa na lata 2021-2030.

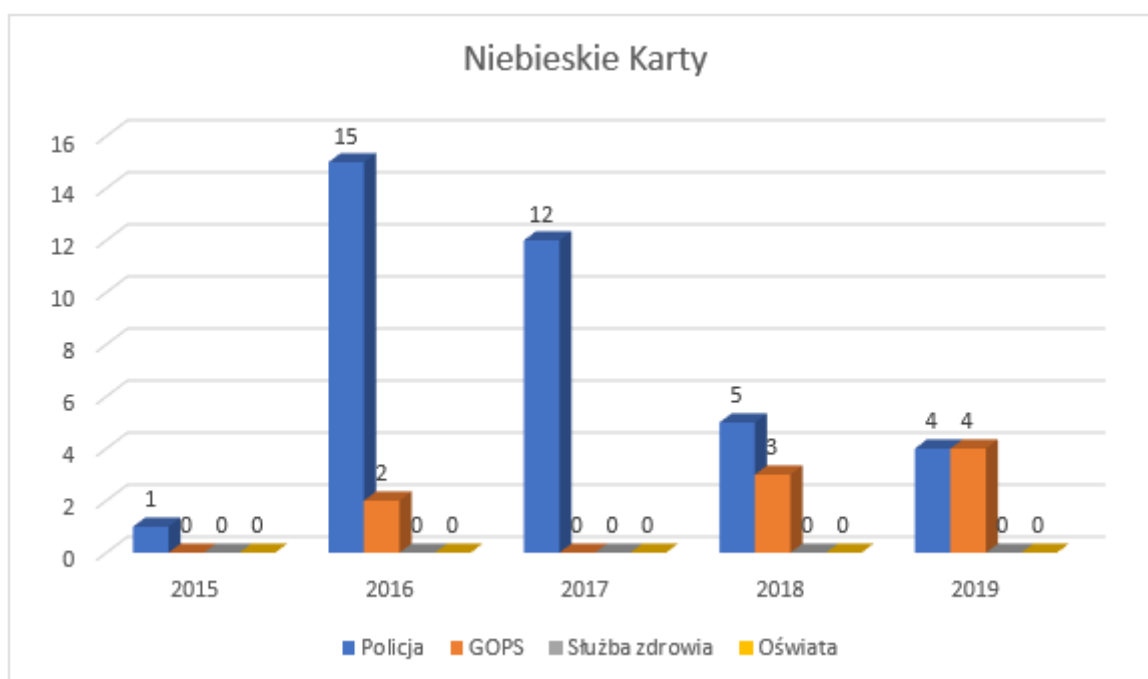
Głównym celem badania było oszacowanie skali zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Widawa jak również ocena systemu przeciwdziałania i zwalczania przemocy w gminie. Drugim

źródłem pomocnym do utworzenia programu są dokumenty, sprawozdania gromadzone przez Zespół Interdyscyplinarny oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Widawie.

Liczba osób doznających przemocy na przełomie lat 2015-2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Kobiety	1	13	8	8	6
Mężczyźni	0	3	4	0	0
Dzieci	0	1	0	0	2
Razem	1	17	12	8	8

Źródło: Opracowanie własne.

Źródło: Opracowanie własne.

Jak wynika z wykresu procedurę „Niebieskie Karty” najczęściej sporządzała Policja, gdyż to ona jest pierwszą instytucją reagującą na przemoc w rodzinie i wszczynającą procedurę Niebieskie Karty. Następnie o zaistniałej sytuacji informowany jest Ośrodek Pomocy, który zapewnia obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego i powołuje grupy robocze. Grupy Robocze podczas rozeznawania sytuacji rodzin, w których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” podejmują szereg działań i są to m.in. motywowanie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych (osoby stosujące przemoc), motywowanie do podjęcia terapii małżeńskiej lub rodzinnej, wnioski do Sądu w celu rozeznania sytuacji przez kuratora, przydzielenie rodzinie asystenta rodziny, monitoring rodziny przez dzielnicowego oraz pracownika socjalnego, kierowanie osób, które nadużywają

alkoholu na spotkania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Widawie oraz motywowanie do podjęcia terapii uzależnień, przeprowadzanie rozmów motywująco-wspierających, przeprowadzanie rozmów informacyjno-pouczających.

Realizatorami działań interwencyjnych, przewidzianych w Programie , są członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego/grup roboczych.

W skład Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie w Widawie powołanego przez Wójta Gminy Widawa, wchodzi przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, policji, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, oświaty, ochrony zdrowia, kuratorzy sądowi. Do zadań zespołu interdyscyplinarnego należy w szczególności diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, inicjowanie interwencji w środowisku, rozpowszechnianie informacji o instytucjach osobom i o możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym, inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy.

Czynnikami, które mogą ograniczyć zjawisko przemocy w rodzinie są przede wszystkim:

- rzetelna informacja o zjawisku przemocy (jego przyczynach i konsekwencjach) wśród mieszkańców Gminy Widawa, w tym młodzieży,
- przełamywanie społecznych stereotypów przyzwalających na zachowania przemocowe,
- poprawa skuteczności działania instytucji publicznych,
- indywidualizacja rodzaju proponowanej pomocy do specyfiki problemu,
- poprawa sytuacji zawodowej i materialnej rodzin,

IV. ANALIZA SWOT

To efektywna metoda, która pozwala zidentyfikować słabe, silne strony oraz szanse i zagrożenia, jakie stoją przed instytucją w obliczu występującego problem:

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none">- kampanie społeczne, krajowe, powiatowe, gminne nagłaśniające problem przemocy;- zjawisko przemocy rozpowszechniane w mediach lokalnych: strona internetowa, ulotki;- zaangażowanie oraz dobra współpraca podmiotów: GOPS w Widawie, Komisariatu Policji w Widawie, GKRPA w Widawie, SPZPOZ w Widawie, Pedagogów, kuratorów;- zapewnienie wsparcia asystenta rodziny;- współpraca z kuratorem sądowym;- doświadczenia, wiedza i kwalifikacje pracowników instytucji działających na rzecz rodziny, w której występuje przemoc;- organizowanie i uczestniczenie w szkoleniach przedstawicieli służb społecznych działających w ramach Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Widawa;- znajomość środowiska społecznego;	<ul style="list-style-type: none">- brak mieszkań socjalnych, chronionych dla osób doświadczających przemocy;- brak grup wsparcia dla ofiar przemocy domowej;- zjawisko przemocy silnie zakorzenione w obyczajowości, utrwalone i podtrzymywane przez stereotypy;- brak zainteresowania programami korekcyjno-edukacyjnymi dla osób stosujących przemoc w rodzinie;- zbyt duża liczba zadań spoczywających na pracownikach socjalnych GOPS w Widawie i dzielnicowych KP uniemożliwiająca skuteczną pracę socjalną z rodzicami;- brak zaufania ze strony ofiar przemocy do instytucji oraz strach przed opinią społeczną.

- mobilność i elastyczność działania kadr jednostek gminnych;
- wypracowanie procedury postępowania w zakresie przeciwdziałania przemocy;
- skuteczny przepływ informacji i właściwej koordynacji działań instytucji na rzecz rodzin zagrożonych przemocą domową.

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - zmiany prawne umożliwiające skuteczne formy niesienia pomocy rodzinom zagrożonym przemocą domową; - wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemu uzależnienia i współuzależnienia oraz rosnąca liczba osób objętych leczeniem odwykowym; - zmiana postaw społecznych, obalanie mitów i stereotypów o tematyce przemocy; - zwiększenie działań informacyjnych dotyczących problematyki uzależnień i przemocy w rodzinie; - stale doszkalająca się kadra służb społecznych działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 	<ul style="list-style-type: none"> - brak konsekwentnych działań w stosunku do sprawców przemocy domowej, poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc; - brak gwarancji bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy; - niechęć do współpracy osób doświadczających przemocy domowej; - Stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy w rodzinie; - Negatywne wzorce zachowań społecznych; - Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych rodzin; - Brak współpracy niektórych rodzin w zakresie przezwycięzania kryzysów; - Problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach; - Słaba kondycja ekonomiczna rodzin; - Zbyt mała współpraca interdyscyplinarna ze strony niektórych instytucji.

V. CEL GŁÓWNY PROGRAMU I CELE SZCZEGÓŁOWE

Cel główny: zwiększenie skuteczności działań podejmowanych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Widawa, które realizowane jest w szczególności poprzez:

Cele szczegółowe:

1. Działania profilaktyczne i edukacyjne społeczności lokalnej

- ✓ organizowanie akcji i kampanii informacyjnych, ulotek
- ✓ upowszechnienie informacji o placówkach i programach profilaktycznych realizowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- ✓ prowadzenie tablicy informacyjnej w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Widawie,
- ✓ publikowanie na stronie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Widawie informacji o lokalnym systemie pomocy i wsparcia osób, rodzin doświadczających przemocy.

2. Rozwój kompetencji zawodowych pracowników służb, instytucji i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie

- ✓ organizowanie i uczestnictwo członków zespołu interdyscyplinarnego w szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

3. Zapewnienie kompleksowej pomocy osobom doświadczającym przemocy

- ✓ ścisła współpraca z podmiotami zapewniającymi schronienie osobom doświadczającym przemocy,
- ✓ organizacja poradnictwa psychologicznego i prawnego,
- ✓ praca socjalna,
- ✓ edukowanie ofiar w zakresie przysługujących im praw,
- ✓ pomoc dzieciom w związku z występowaniem przemocy w rodzinie.

4. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc.

- ✓ monitoring sytuacji rodzin dotkniętych przemocą,
- ✓ motywowanie osób stosujących przemoc do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnych,
- ✓ izolowanie sprawców od ofiar,
- ✓ przeprowadzanie rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu, stosującymi przemoc,

- ✓ kierowanie wniosków do: Sądu Rejonowego w Łasku, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Widawie w sprawie zastosowania obowiązku podjęcia leczenia odwykowego w związku z nadużywaniem alkoholu,
- ✓ realizację działań podejmowanych w oparciu o procedurę „Niebieska Karta”.

Cele Programu będą realizowane przez:

- 1) budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy,
- 2) diagnozowanie zjawiska przemocy na terenie Gminy Widawa,
- 3) podnoszenie kompetencji służb i instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 4) udzielanie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- 5) oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie,
- 6) kształtowanie postaw społeczności lokalnej poprzez działania edukacyjne, profilaktyczne informacyjne.

1. ZAŁOŻENIA PROGRAMU:

Realizacja celów Programu zakłada:

- 1) uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie,
- 2) zapewnienie osobom doznającym przemocy bezpieczeństwa i profesjonalnej pomocy,
- 3) promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy,
- 4) edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy w rodzinie,
- 5) działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy.

2. ZASOBY GMINY WIDAWA W ZAKRESIE REALIZACJI PROGRAMU:

1. Zasoby ludzkie – specjaliści z różnych dziedzin (pracownicy socjalni, pedagodzy, policjanci dzielnicowi, kuratorzy, terapeuci, psycholodzy, pracownicy służby zdrowia).

2. Zasoby instytucjonalne – instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie oraz instytucje i organizacje pełniące funkcję wspierającą, tj. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Widawie, Komisariat Policji w Widawie, Sąd Rejonowy w Łasku wraz z zespołem kuratorskiej służby sądowej, Prokuratura Rejonowa w Łasku, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Widawie, opieki zdrowotnej, organizacje pozarządowe, kościoły.

3. CZYNNIKI GWARANTUJĄCE WŁAŚCIWĄ REALIZACJĘ PROGRAMU:

1. Dobrze przygotowana i stale doskonaląca umiejętności kadra instytucji działających na rzecz rodziny.
2. Dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych.
3. Dobra współpraca służb i instytucji na terenie miasta oraz poza nim.
4. Otwartość i chęć współpracy specjalistów.
5. Chęć zmiany i wyjścia z kryzysu osób uwikłanych w zjawisko przemocy.

VI. MONITORING I EWALUACJA

Monitorowanie realizacji Programu będzie prowadzone przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Widawie, na podstawie zebranych informacji, przekazywanych przez jednostki uczestniczące w realizacji do 31 stycznia każdego roku do GOPS w Widawie.

Ewaluacja umożliwi:

- 1) dostosowanie form wsparcia do potrzeb i problemów istniejących w gminie,
- 2) zwiększenie dostępności działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Ewaluację Programu prowadzić będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Widawie we współpracy z wszystkimi instytucjami realizującymi Program.

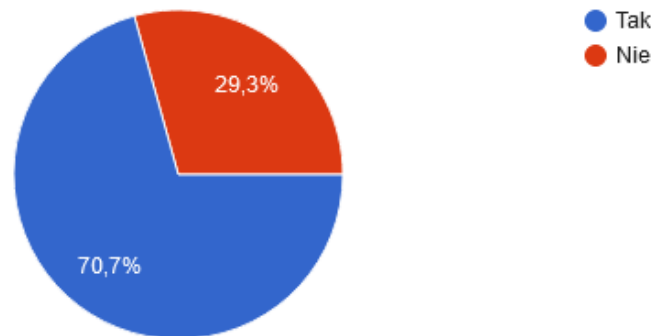
SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Widawie do dnia 31 marca każdego roku przedłoży Radzie Miejskiej sprawozdanie z realizacji Programu.

Analiza ankiety.

1. Czy Pana/Pani zadaniem w naszej gminie występuje zjawisko przemocy?

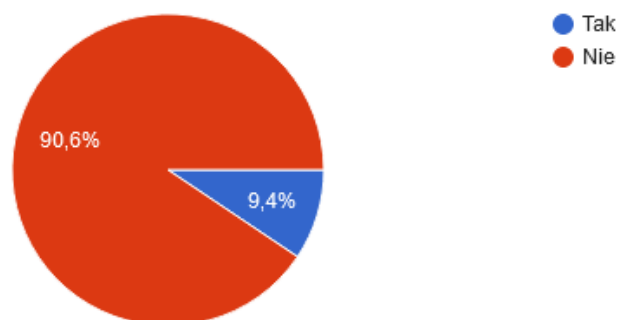
116 odpowiedzi

Zdecydowana część, bo aż 70,7% ankietowanych twierdzi, że na terenie Gminy Widawa występuje zjawisko przemocy.

2. Czy Pana/Pani zdaniem przemoc w rodzinie to sprawa prywatna, nikt nie powinien się wtrącać?

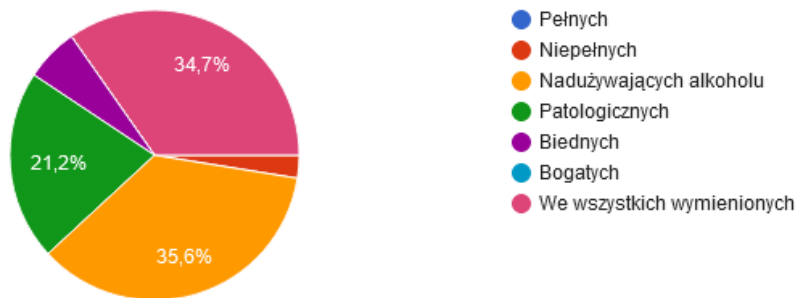
117 odpowiedzi

Większość respondentów uważa, że przemoc w rodzinie nie jest sprawą prywatną. Zaledwie 9,4% twierdzi inaczej – iż nikt nie powinien się wtrącać.

3. W jakich rodzinach najczęściej występuje przemoc?

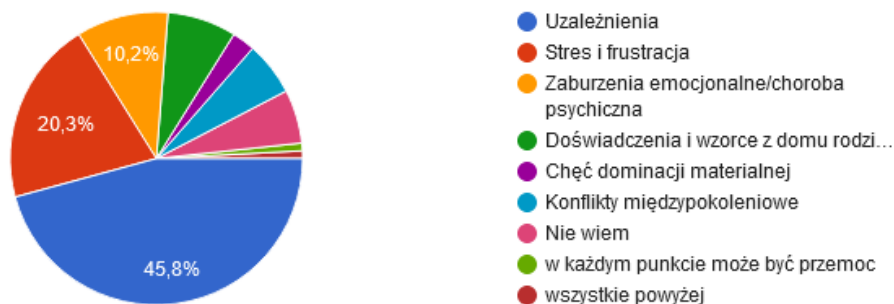
118 odpowiedzi

Według osób biorących udział w ankiecie nie jest łatwo wyszczególnić w jakich rodzinach występuje przemoc, bo zdarza się ona wszędzie, ale jeżeli skupimy się na konkretnych odpowiedziach można stwierdzić, że najczęściej przemoc w rodzinie występuje tam gdzie jest nadużywany alkohol.

4. Jaka jest wg Pana/Pani najczęstsza przyczyna stosowania przemocy w rodzinie?

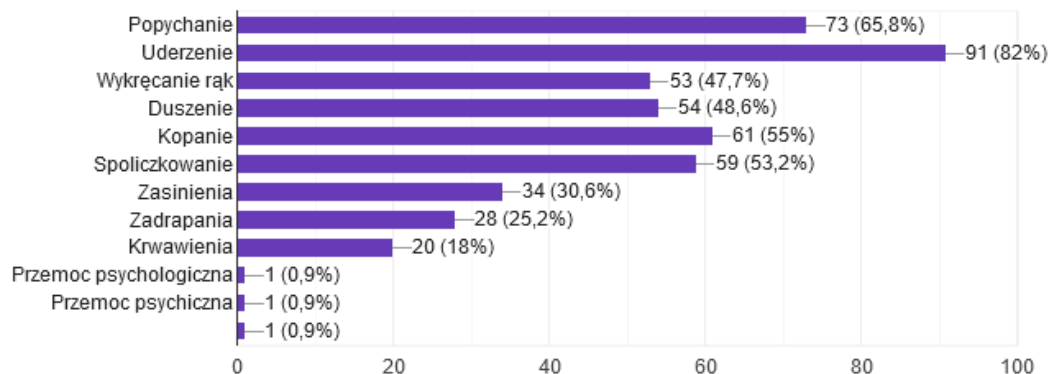
118 odpowiedzi

Uzależnienia są najczęstszą przyczyną stosowania przemocy w rodzinie.

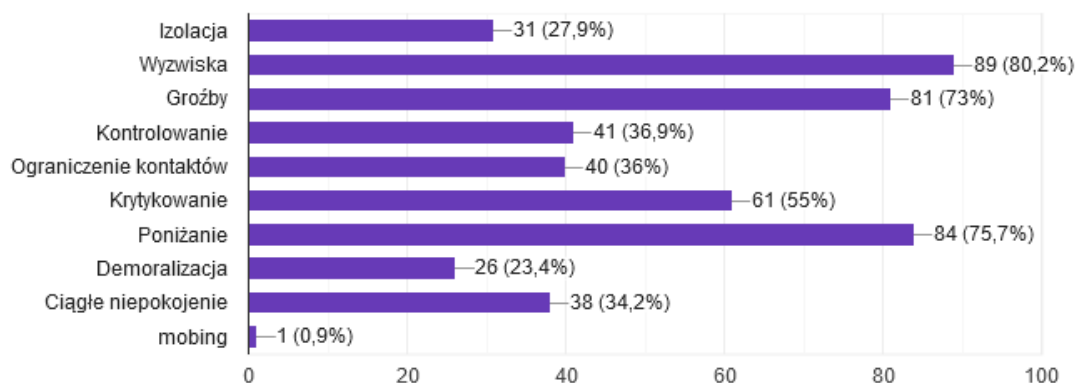
5. Jakie Pan/Pani zna formy przemocy? (można zaznaczyć kilka odpowiedzi) PRZEMOC FIZYCZNA

111 odpowiedzi

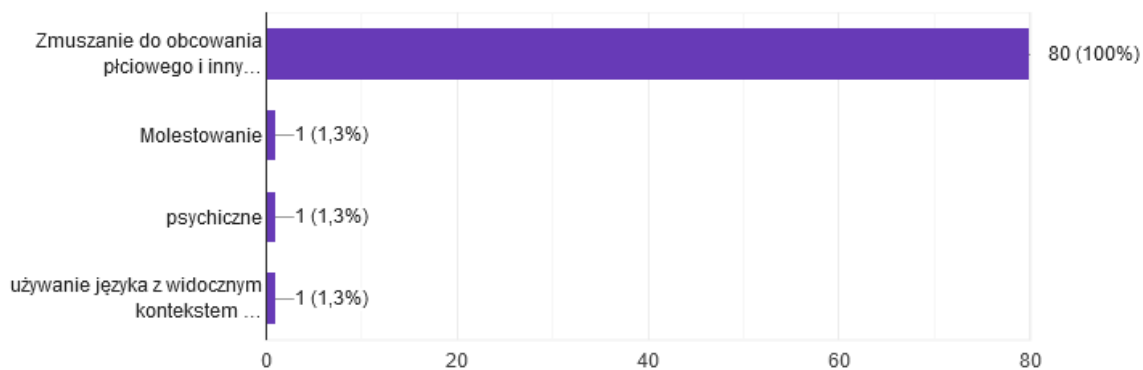
6. Jakie Pan/Pani zna formy przemocy? (można zaznaczyć kilka odpowiedzi) PRZEMOC PSYCHICZNA

111 odpowiedzi

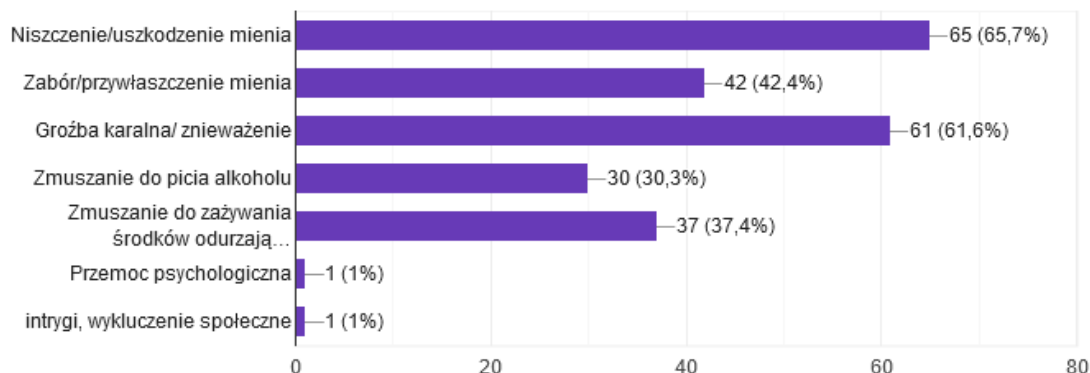
7. Jakie Pan/Pani zna formy przemocy? (można zaznaczyć kilka odpowiedzi) PRZEMOC SEKSUALNA

80 odpowiedzi

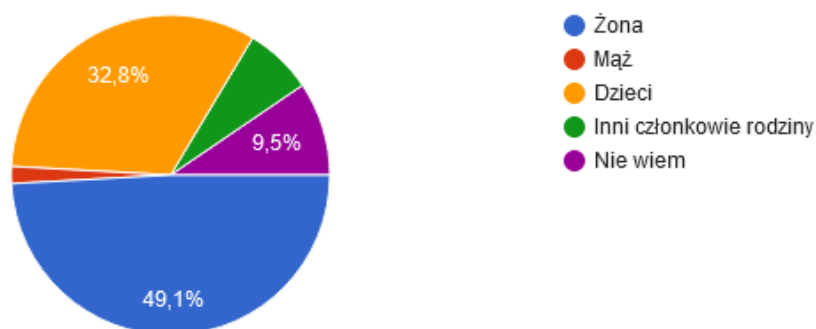
8. Jakie Pan/Pani zna formy przemocy? (można zaznaczyć kilka odpowiedzi) INNY RODZAJ ZACHOWAŃ

99 odpowiedzi

9. Kto wg Pana/Pani wiedzy jest najczęściej OFIARĄ przemocy w rodzinie?

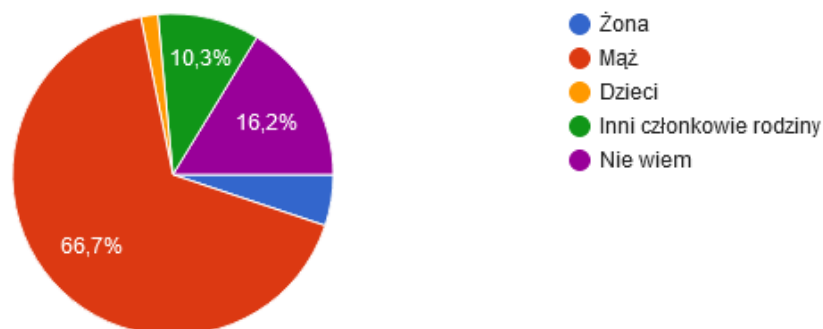
116 odpowiedzi

Połowa ankietowanych twierdzi, że najczęstszą ofiarą przemocy domowej jest żona, zaraz po niej są dzieci.

10. Kto wg Pana/ Pani wiedzy jest najczęściej SPRAWCĄ przemocy w rodzinie?

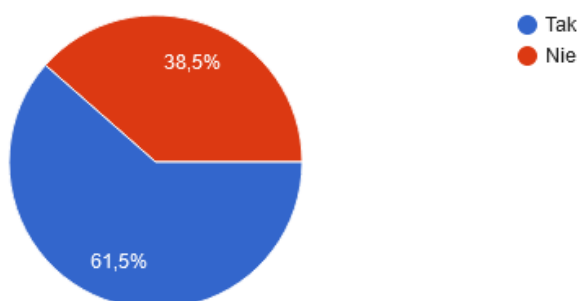
117 odpowiedzi

Za to jeżeli chodzi o sprawcę wyżej wymienionej przemocy według respondentów najczęściej staje się nim mąż.

11. Czy wg Pana/Pani wiedzy realizowana w gminie Widawa oferta pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie jest wystarczająca?

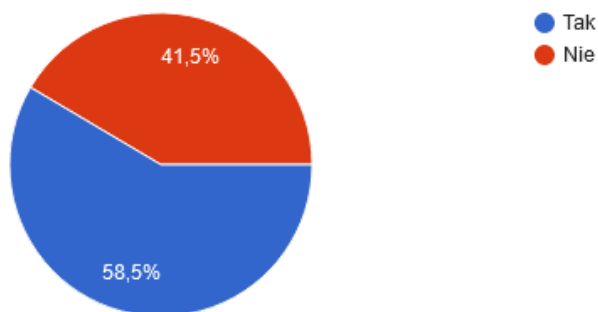
109 odpowiedzi

Oferta pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie na terenie naszej Gminy jest wystarczająca dla większości ludzi. Jednak patrząc na ilość osób głoszących na odpowiedź „nie”, można wywnioskować, iż jest kilka rzeczy do poprawy w tej kwestii.

12. Czy wg Pana/Pani wiedzy realizowana w gminie Widawa oferta pomocy dla sprawców przemocy w rodzinie jest wystarczająca?

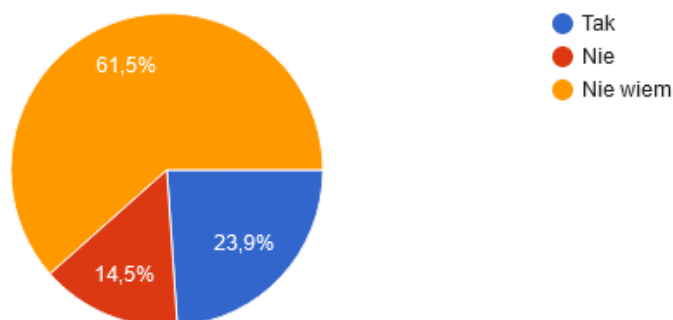
106 odpowiedzi

Podobnie jak w pytaniu wcześniejszym – oferta pomocy dla sprawców przemocy w rodzinie według większości ankietowanych jest dobra, jednak są kwestie do poprawy, gdyż aż 41,5% odpowiedziało, że nie jest ona jednak wystarczająca.

13. Czy postrzega Pan/Pani przemoc w rodzinie jako istotny problem na terenie gminy?

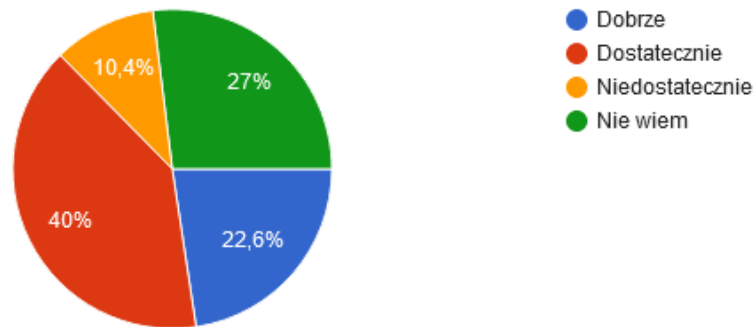
117 odpowiedzi

Aż 61,5% respondentów nie potrafiła określić czy przemoc w rodzinie jest istotnym problemem na terenie Gminy Widawa.

14. Jak Pan/Pani ocenia prowadzone w gminie działania profilaktyczne związane z problemem przemocy w rodzinie?

115 odpowiedzi

Ocena działań profilaktycznych według mieszkańców Gminy Widawa jest w 40% dostateczna, a 27% dobra, co stanowi 67% pozytywnej oceny.

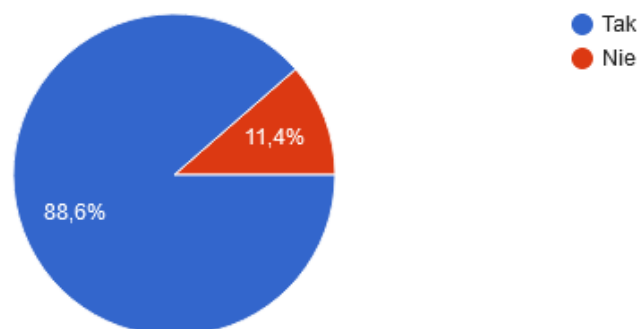
15. Jakie działania Pana/Pani zdaniem należałoby podjąć w gminie Widawa w celu przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie?

Odpowiedzi ankietowanych:

- edukacja;
- Szybka reakcja oraz kontrolowanie takiej rodziny jak najczęściej;
- uświadamianie społeczeństwa;
- terapię, dostęp do psychologa, grupy wsparcia, kluby AA, telefon zaufania, docieranie do rodzin + rozmowy, warsztaty dla rodzin;
- wyższe kary;
- większa kontrola rodzin patologicznych, osób uzależnionych, nawet jeśli nie korzystają z pomocy GOPS, usprawnić kontakt osoby pokrzywdzonej z GOPS;
- kontrola ze strony policji, karanie sprawców, większy udział Policji;
- uważam, że w zespole interdyscyplinarnym powinno być więcej specjalistów z zakresu przeciwdziałania przemocy. To nie muszą być osoby znane w danej gminie. Ważne żeby znały tematykę, żeby umiały zdiagnozować problem w każdym środowisku. Warto, żeby nauczyciele, wychowawcy umieli zdiagnozować problem u wychowanków;
- izolacja sprawcy;
- akcje informacyjne w całej gminie;
- zwiększenie działań profilaktycznych nt. przemocy; usprawnienie procedur pomocy.

16. Czy wiesz, gdzie szukać pomocy jako ofiara przemocy?

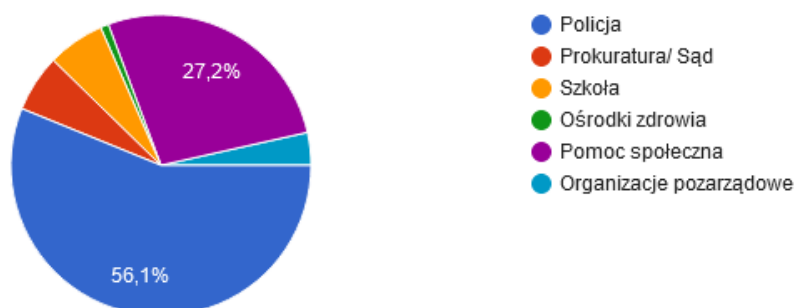
114 odpowiedzi

Mieszkańcy Gminy wiedzą gdzie szukać pomocy jako ofiara przemocy.

17. Na pomoc których organizacji oraz instytucji twoim zdaniem liczyć może ofiara przemocy w rodzinie?

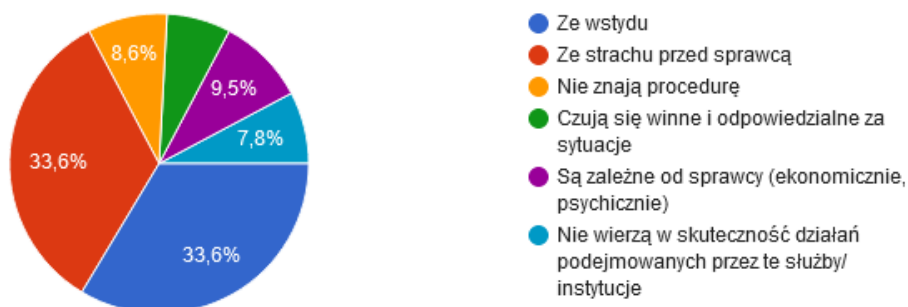
114 odpowiedzi

Policja oraz pomoc społeczna – według respondentów tutaj ofiara może liczyć na pomoc w przypadku przemocy rodzinnej.

18. Dlaczego ofiary przemocy w rodzinie nie szukają pomocy ze strony odpowiednich instytucji/ służb?

116 odpowiedzi

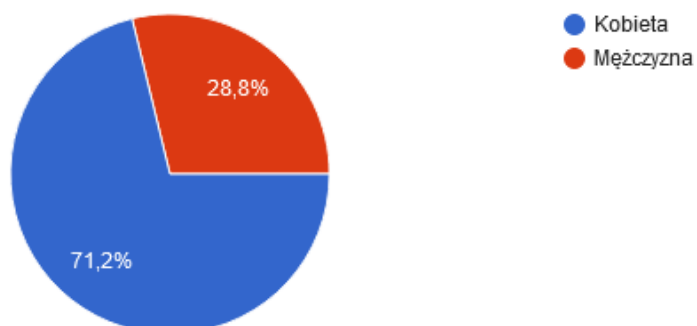

Wstyd i strach przed sprawcą to są najczęstsze powody dla których ofiary przemocy w rodzinie nie szukają pomocy ze strony odpowiednich służb/ instytucji.

METRYCZKA

1. Proszę podać Pana/Pani płeć:

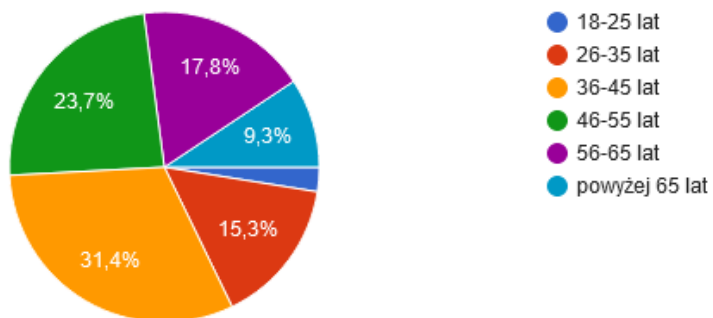
118 odpowiedzi

Większy procent ankietowanych to kobiety.

2. Proszę zaznaczyć Pana/Pani wiek:

118 odpowiedzi

Ankietowani to:

Powyżej 65 lat - 9,3%

56-65 lat - 17,8 %

46-55 lat – 23,7%

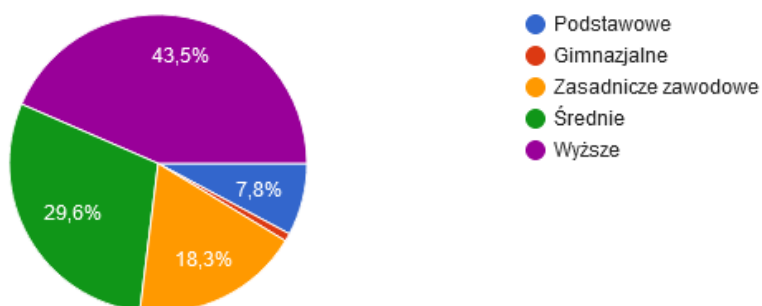
36-45 lat – 31,4%

26-35 lat – 15,3%

18- 25 lat – 2.5%

3. Wykształcenie Pana/Pani:

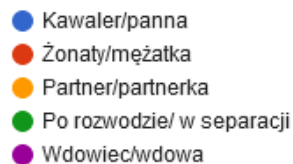
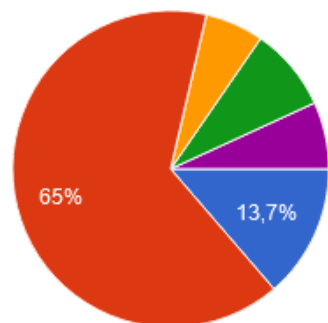
115 odpowiedzi

Aż 43,5% ankietowanych to osoby z wykształceniem wyższym, 29,6% - wykształcenie średnie, 18,3% - Zasadnicze zawodowe, 7,8% - podstawowe.

4. Stan cywilny Pana/Pani:

117 odpowiedzi

5. Wykonywany Pana/Pani zawód:

Odpowiedzi ankietowanych:

- Nauczyciel (21 odp.)
- Emeryt/rencista (10 odp.)
- Rolnik (8 odp.)
- Pracownik biurowy (3 odp.)
- Sprzedawca (6 odp.)
- Pracownik umysłowy (4 odp.)
- Sekretarka (1 odp.)
- Funkcjonariusz publiczny (1 odp.)
- Gospodyni domowa (2 odp.)
- Pracownik administracyjny (1 odp.)
- Kierownik (1 odp.)
- Opiekun (2 odp.)
- Technolog przetwórstwa tworzyw sztucznych (1 odp.)
- Pracownik (1 odp.)
- Bezrobotny (1 odp.)
- Pomoc w szwalni (1 odp.)
- Kucharka (1 odp.)
- Uczeń (1 odp.)
- Medyk (1 odp.)